

1936: L'estiu de l'apocalipsi

La temporada d'estiu de 1936 es presentava engrescadora i l'editorial de la revista *D'Ací i D'Allà* ho proclamava als quatre vents:

Fa justa la calor necessària per a absorbir amb delícia un gelat, per a trobar escaient el vestit vaporós de les noies, per a no trobar molest el veïnatge del meu amic Estiu. I quin bé de Déu de mallots, de pijames, de palloles en els aparadors dels magatzems de modes!

Efectivament, els dissenyadors de moda s'havien esmerçat a preparar una llarga llista de complements: pameles de palla (palloles, en definitiva), pantalons llargs i curts, faldilles de tennis, tops de tirants, pareos i capes inspirades en el ponxo andí, a banda dels ja habituals barnussos i pijames de platja, més llampants encara que els d'anteriors temporades, i una novetat absoluta, el maryflore, un vestit lleuger de lli o cotó amb estampats florals creat per Jean Patou per a la firma Rodier. El producte més destacat, però, era el banyador femení, amb els models de Lastex com a gran estrella, tot i que la majoria de dones s'havien de conformar amb els mallots de llana o cotó, molt més econòmics.

Els fabricants seguien a la recerca de nous teixits artificials per produir banyadors moderns autènticament populars, després d'algunes provatures poc reeixides. Les formes, en canvi, havien evo-

lucionat amb més decisió. Els escots podien ser rodons, rectes o en V, amb tirants o tiretes lligades al clatell per deixar l'esquena descoberta, mentre els camals s'havien reduït fins a gairebé desaparèixer. Entre la generosa oferta, cridaven l'atenció les solucions originals, com el model amb botons laterals que lluïa l'actriu Olivia de Havilland per a l'empresa Catalina, o les evolucions dels primers banyadors de dues peces, poc implantats encara, que en algunes ocasions adoptaven reduccions agosarades, com mostra l'anunci de Gaviota —marca exclusiva de Can Vilardell— publicat el 1934.

Les disminucions dels teixits venien motivades per la dèria pel bronzejat, pràctica no només consolidada com a moda, sinó convertida en autèntica passió, especialment entre les dones. *D'Ací i D'Allà* ho definia com l'edat del bronze, en un article que començava amb una pregunta:

Quants anys fa que les dones elegants, seguides a curta distància de les que no ho són gaire, han adoptat la moda de colrar-se amb el sol de l'estiu? Recordava l'articulista que, davant les primeres pells embrunides violentament, la majoria femenina va exclamar, esgarrifada: Oh, quin horror! Aquesta moda passarà de seguida.

I, tanmateix, la moda persistia perquè s'havia convertit en una mena de religió, de manera que

NOVEDADES PARA BAÑO
del 20 al 31 de Mayo

CASA VILARDELL, se complace en invitarle a la Exposición de las

Últimas Novedades para Baño

en la seguridad, de que en ella hallará el TRAJE DE BAÑO deseado, ya sea para Señoras, Caballero o Niños a

Precios muy ventajosos

La experiencia adquirida en 26 años de fabricación, permite que nuestras creaciones en TRAJES DE BAÑO, por su perfecta corte y adaptabilidad sean las mejores acogidas de las personas de buen gusto

Le recomendamos especialmente nuestros trajes de baño "GAVIOTA"

OBSEQUIO
Durante los días de Exposición, obsequiamos a todos los compradores de artículos de baño, cuya compra sea superior, a Pesetas 10 con un CUBO y PALA de playa.

¡Son los mejores!
VARIADOS ESCOTES
ORIGINALES MODELOS
PRECIOSOS COLORES

Mañana Primer día de Venta
CASA VILARDELL
Vía Layetana, 40 y 51; Hospital, 30 y 35; Fontanel·la, 17
Salmerón, 17; Nueva de la Rambla, 8 y Carmen, 73

CASA VILARDELL

podem gairebé assegurar que l'estiu que comença podrà oferir-nos els mateixos espectacles de seminudisme que els anteriors. La previsió era compartida, amb una percepció diametralment oposada, pel bisbe de Barcelona, que el 12 de juliol de 1936 advertia amb la retòrica acostumada que *esa ola de pornografia va inundando de tal manera nuestras hermosas playas, que no podemos menos de atribuir a ella, en parte, la causa por qué el Señor permite los tremendos males que estamos padeciendo.*

Entre aquestes disquisicions arribà el 18 de juliol, un dissabte clar i moderadament càlid que convidava a gaudir de la platja. A Barcelona arribaven notícies confuses d'un intent d'insurrecció militar produït a la plaça africana sota sobirania espanyola de Melilla, un fet que, per habitual, no amoïnava gaire els vianants. Així, no era estrany que a la Rambla de Canaletes la gresca jovial dels dissabtes a la tarda continués manifestant-se despreocupadament com qualsevol altre dissabte d'estiu —recordava a les seves memòries l'aleshores jove dibuixant Carles Fontserè—. Abundaven els joves amb pantalons i camises blanques i el casquet també blanc de mariner de pel·lícula nord-americana col·locat de gairell, que era de rigor per anar a la platja. L'endemà Fontserè havia quedat amb una colla d'amics per anar a banyar-se a Montgat, però aquell no seria un diumenge qualsevol. Des de primeres hores del 19 de juliol que se sentien trets i, a mig matí, els enfrontaments armats s'havien generalitzat al centre de la ciutat de Barcelona. Havia esclatat l'alzamiento feixista, neutralitzat a Catalunya i altres indrets de l'estat, però que donaria pas a una llarga guerra civil de tràgic desenllaç.

A Barcelona, amb les forces d'ordre públic desbordades pels esdeveniments, la revolta militar fou vençuda gràcies a la decidida participació de militants dels partits d'esquerra i, particularment, dels anarcosindicalistes organitzats al voltant de la CNT, fet que donà lloc a un període d'excessos incontrolats, que també es va traduir en notables canvis de costums i d'actituds. De la nit al dia, tothom es va tornar proletari, una mutació perceptible en tots els aspectes de la vida quotidiana. El 19 d'agost un altre barceloní, el també dibuixant Joaquim Renart, no es pogué estar d'anotar en el seu diari:

La revolució ha portat un floret de dones guapes que és un encant (...) Pels carrers es veuen dones i noies sense capell, sense pintures ni tenyits, totes se'ns mostren tal com són i no necessiten res més. És inútil que la casa Badia dels capells i els perfumers i fabricants de coloret i negociants arruïnats clamin perquè les dones es tornin a empolstrar. Així van còmodes, lleugeres, fresques. Moltes sense mitges, sense guants reixats, ni cadenes ni penjolls, passegen amb gràcia la seva feminitat.

Passats els primers esveraments, la gent tornà massivament a les platges per mostrar nous comportaments. Renart també ho anotà, ja no tan admirat, el 23 d'agost: Arreu dels carrers dels pobles de la costa, gent i més gent nua o seminua, i la camisa sense mànigues triomfa de manera definitiva. Aquell primer estiu bèl·lic s'acabaria el 29 de setembre amb un bombardeig naval, punt de partida de més de dos anys de

sagnants atacs aeris que havien d'afectar especialment l'àrea litoral, amb la Barceloneta com a punt més castigat de Barcelona. De tota manera, l'activitat aquàtica no cediria ni tan sols sota les bombes. El 28 de juliol de 1938, tres dies després de l'inici de la crucial batalla de l'Ebre, el suplement gràfic de *La Vanguardia* publicà un collage fotogràfic presidit per dues noies amb mallot i un missatge clar:

Se ha hablado mucho de la moral de la retaguardia republicana. Tal vez nada como esta risueña estampa la pone en evidencia. En el marco luminoso de la playa, las risas ahogan el eco del galope de los cuatro jinetes apocalípticos. ¿Desocupación? No. Serenidad.

Ròmul Brotons

Capítol del llibre *L'increïble vestit minvant: El banyador a través de la història, també a Catalunya.*

http://albertieditor.cat/index.php?route=product/product&path=89&product_id=59

